

STROKOVNE NALOGE S PODROČJA OKOLJA ZA MOP V LETU 2021

**za vsebine, ki se nanašajo na izvajanje nitrarne direktive, varstva tal ter
zmanjšanje izpustov onesnaževal v zrak iz kmetijstva**

Predstavitev rezultatov

Trajanje: 20. 1. 2021 – 19. 11. 2021

Skrbnici pogodbe s strani naročnika: Helena MATOZ in Alenka FRITZEL

Janez SUŠIN

Spletna predstavitev ZOOM, 9. 11. 2021

Program strokovnih nalog za leto 2021

Vsebina
Varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov
Bilančni presežek dušika v kmetijstvu
Bilančni presežek fosforja v kmetijstvu
Strokovna pomoč pri izvajanju Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov v praksi
Strokovna pomoč pri oblikovanju stališč, mnenj in informacij Republike Slovenije v povezavi z aktivnostmi nitratnega odbora in ekspertne delovne skupine pri Evropski komisiji
Ugotavljanje izpiranja dušika med odlaganjem hlevskega gnoja na kmetijskih zemljiščih
Ugotavljanje izpiranja dušika na plitvih tleh zaradi zgodnjega pomladanskega gnojenja sejane travinja s tekočimi organskimi gnojili
Krepitev zavedanj o pomenu varovanja tal in njihovih funkcij v okolju
Evropsko partnerstvo za tla
Izdelava smernic za obravnavo tal v okviru priprave prostorskih aktov in celovite presoje vplivov na okolje
Nova direktiva NEC in ukrepi za zmanjšanje izpustov onesnaževal v zrak iz kmetijstva

Program predstavitev

Ura	Vsebina	Predavatelj
9:00 - 9:30	Predstavitev Programa strokovnih nalog s področja okolja za MOP v letu 2021 in zaključki izdelanih nalog	Janez Sušin
9:30 - 10:00	Ugotavljanje izpiranja dušika med odlaganjem hlevskega gnoja na kmetijskih zemljiščih	dr. Tomaž Žnidaršič
10:00 - 10:30	Ugotavljanje izpiranja dušika na plitvih tleh zaradi zgodnjega pomladanskega gnojenja sejanega travinja s tekočimi organskimi gnojili	dr. Branko Lukač
10:30 - 11:00	Izdelava smernic za obravnavo tal v okviru priprave prostorskih aktov in celovite presoje vplivov na okolje	dr. Borut Vrščaj
11:00 - 11:30	Nova direktiva NEC in ukrepi za zmanjšanje izpustov onesnaževal v zrak iz kmetijstva	dr. Jože Verbič
11:30	Razprava	

Namen izvajanja terenskih poskusov

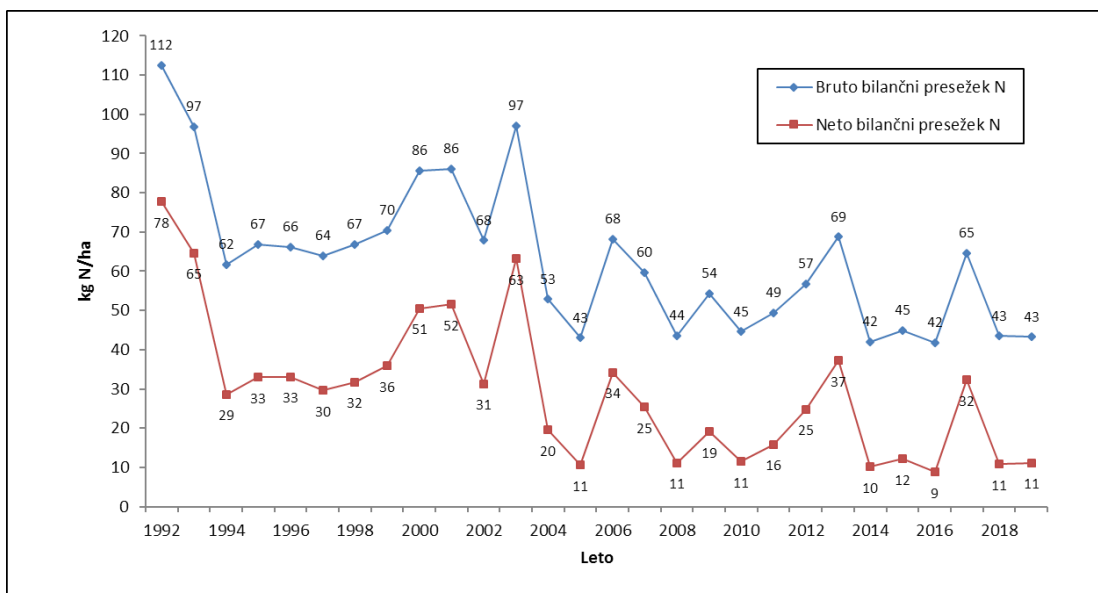
Namen:

1. Testiranje časovnih prepovedi gnojenja
2. Začasno odlaganje hlevskega gnoja na KZ

Celinsko podnebje

Vrsta gnojila		September	Oktober	November	December	Januar	Februar	Marec
Tekoča organska gnojila	Splošna časovna prepoved				15. november - 1. marec			
	<u>Izjema</u> : priprava zemljišč za setev jarih žit, trav in TDM ter dognojevanje ozimin in sejaneга travinja				15. november - 15. februar			
Hlevski gnoj, kompost, digestat (> 20 % ss)	Splošna časovna prepoved				1. december - 15. februar			
	Zaščiteni prostori (rastlinjaki)	Ni prepovedi						
Mineralna gnojila, ki vsebujejo dušik	Splošna časovna prepoved				15. oktober - 1. marec			
	<u>Izjema</u> : gnojenje ozimin (vključno s sejanim travinjem)	Dovoljeno največ 40 kg N/ha			1. december - 15. februar			
	Zaščiteni prostori (rastlinjaki)	Ni prepovedi						

Bilančni presežek N v kmetijstvu 1992-2019 (v kg N/ha)

Preliminarni BPN za leto 2020:

Bruto BPN: 32 kg N/ha

Neto BPN: 0,5 kg N/ha

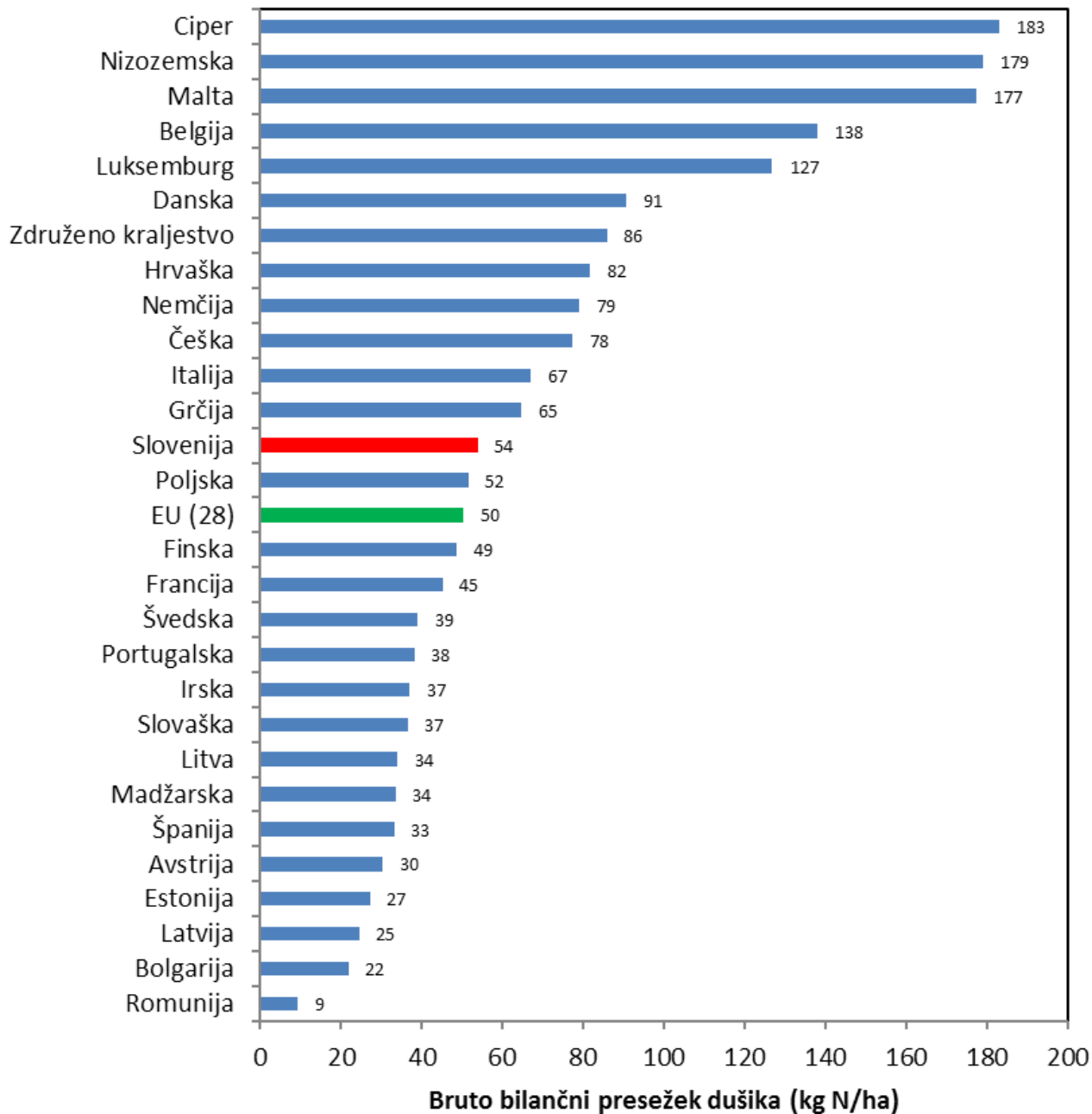
	Sprememba v obdobju 1992-2019 (v %)
VNOS N	-4
Živalska gnojila	2
Mineralna gnojila	-17
Depozicija	0
Biološka fiksacija	169
Seme in sadilni material	0
Organska gnojila (brez ŽG)	245

ODVZEM N	46
Trajni travniki	48
Žita	52
Zelena krma z njiv	74
Korenovke in gomoljnice	-96
Sadje	3
Industrijske rastline	823
Zelenjadnice	34
Stročnice	164

Bruto bilančni presežek N	-50
Neto bilančni presežek N	-81

Učinkovitost N (v %)	52
----------------------	----

Učinkovitost = odzem N/vnos N x 100 %

Bruto bilančni presežek N v kmetijstvu 2006-2015

(v kg N/ha)

Vir: Eurostat, 2019

Neto bilančni presežek N po vodnih telesih podzemnih voda Slovenije

Ocena za leto 2019

Seznam VT podzemnih voda ARS (ARSO)

1001 Savska kotlina in Ljubljansko Barje	1008 Posavska hribovje do osrednje Sotle	3015 Zahodne Slovenske gorice
1002 Savinjska kotlina	1009 Spodnji del Savinjskega Sotle	4016 Murska kotlina
1003 Krška kotlina	1010 Kraška Ljubljana	4017 Vzhodne Slovenske gorice
1004 Julijske Alpe v porečju Save	1011 Bolenski kraj	4018 Goričko
1005 Karavanke	3012 Dravska kotlina	5019 Občva in Kras z Erkanu
1006 Kamniško-Savinjske Alpe	3013 Vzhodne Alpe	6020 Julijske Alpe v porečju Soče
1007 Cerkljansko, Škofljeloško in Polhograjsko hribovje	3014 Halca in Dolenjske gorice	6021 Goriška

Legenda:

VT - bilančni presežek N

- pod -10 kg N/ha obravnavanih KZ
- od -10 do 0 kg N/ha obravnavanih KZ
- 1 do 25 kg N/ha obravnavanih KZ
- 25 do 50 kg N/ha obravnavanih KZ
- nad 50 kg N/ha obravnavanih KZ

Projekt: Strokovna naloga s področja okolja za MOR v letu 2021

Kartografija: Janez Bergant

Vir podatkov: KIS, ARSKTRP (ZAHTEVE 2019), ARSO (VT podzemnih voda)

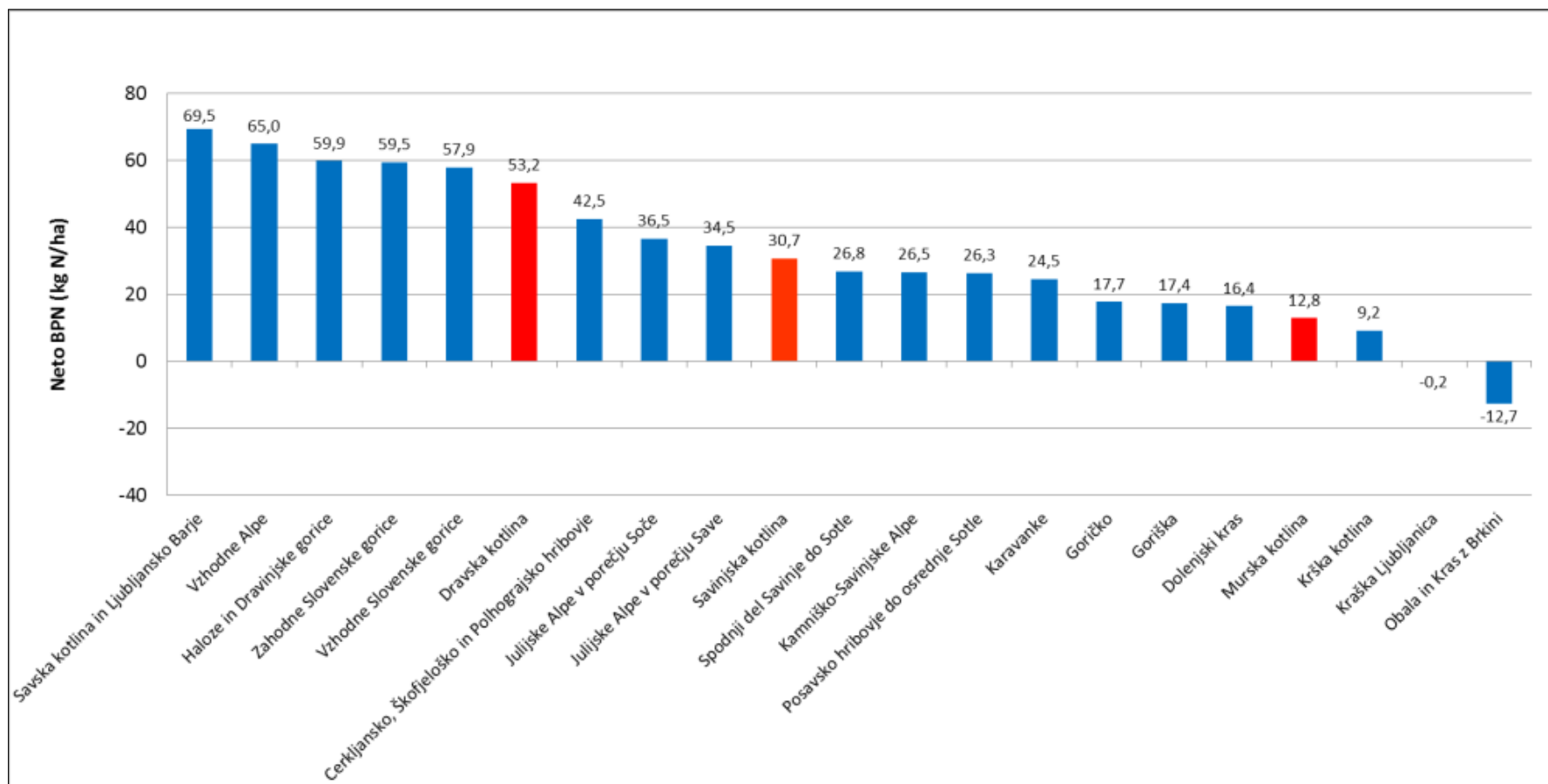
Vir podlage: GURS (vode, naselja, državne meje, DMV125), NASA (SRTM)

0 12.5 25 50 km

Kmetijski inštitut Slovenije

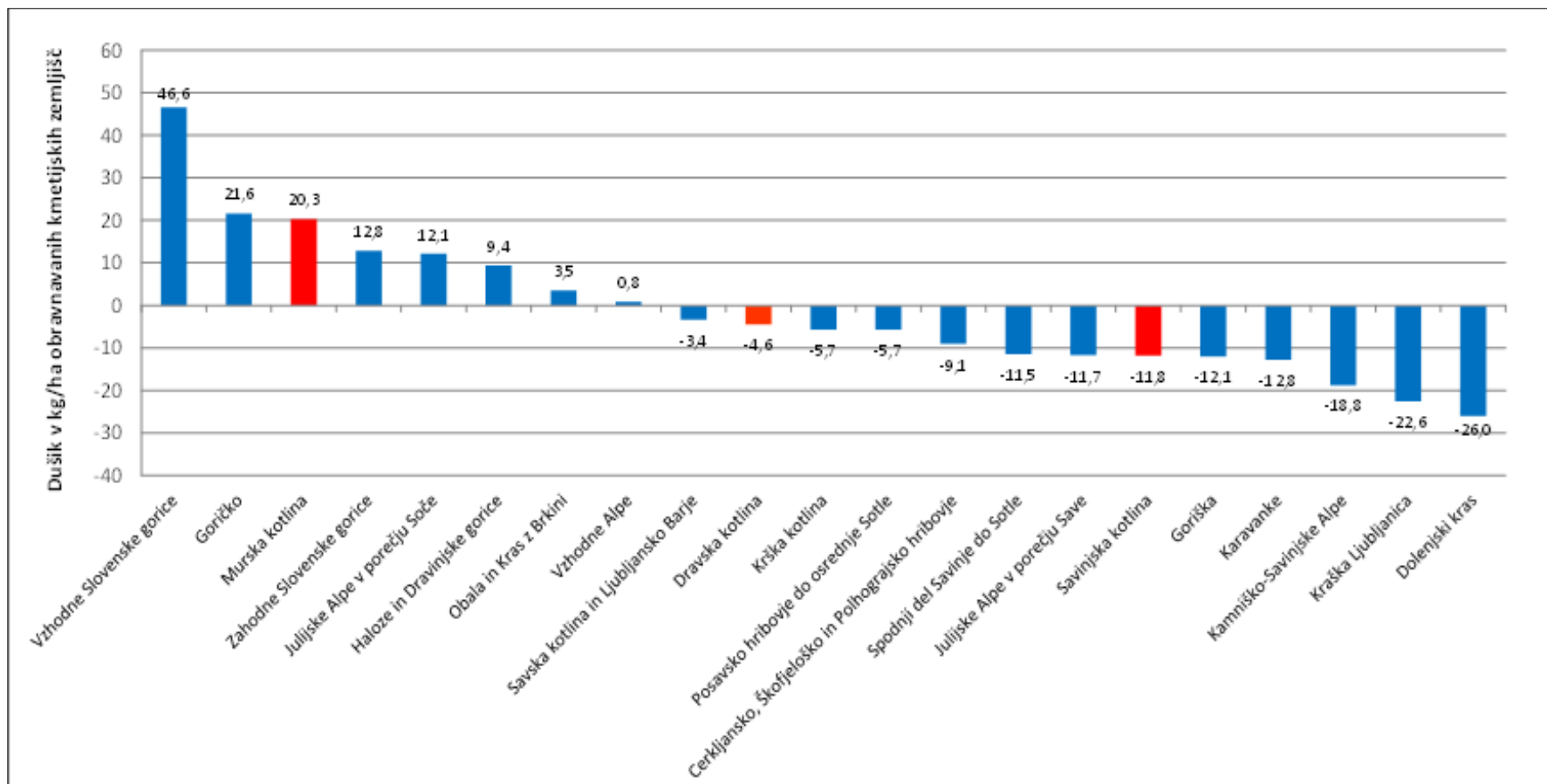
Kmetijski inštitut Slovenije
Hacquetova ulica 17, 1000 Ljubljana

Neto bilančni presežek N po vodnih telesih podzemnih voda v letu 2017 (v kg/ha)

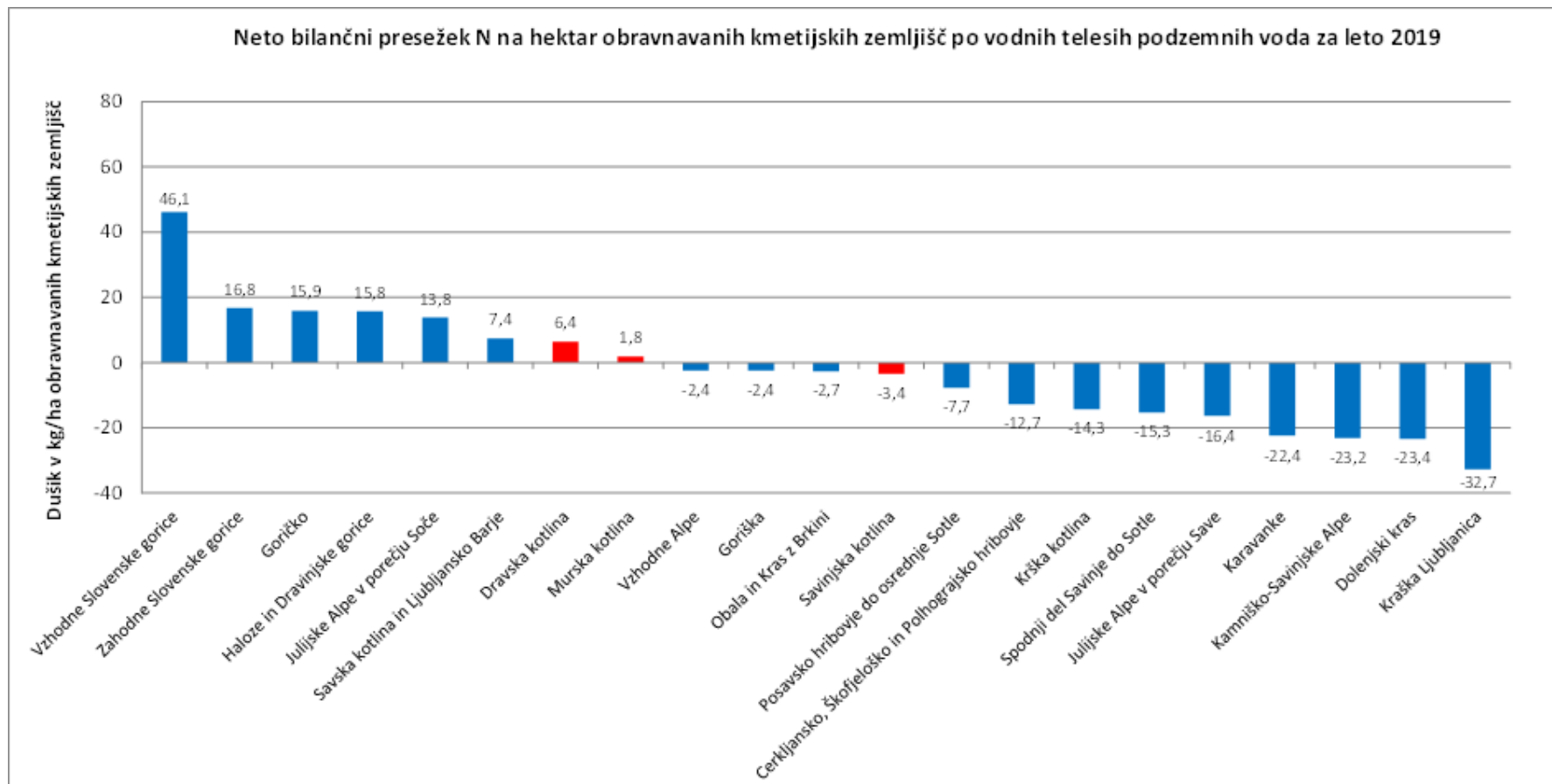

Leto 2017 (sušno leto)

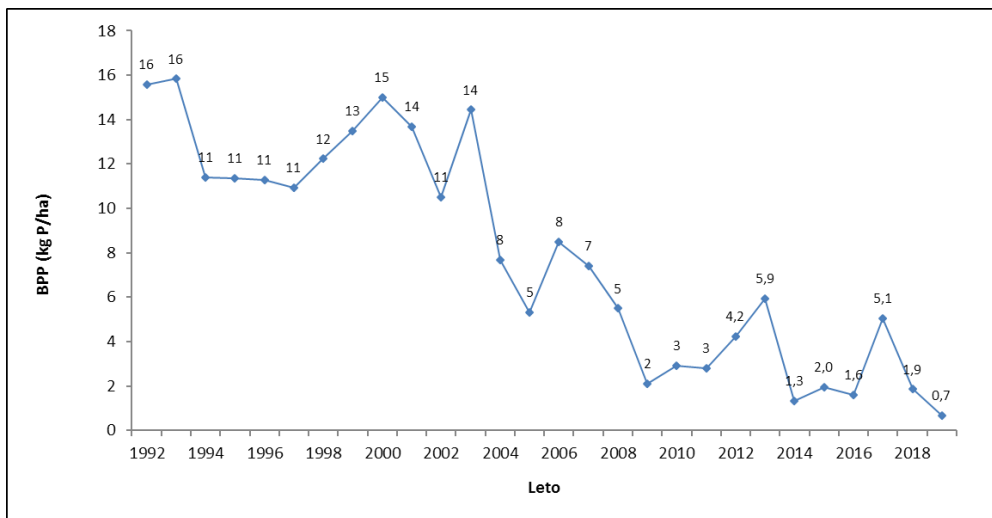
Neto bilančni presežek N po vodnih telesih podzemnih voda v letu 2018 (v kg/ha)

Neto bilančni presežek N po vodnih telesih podzemnih voda v letu 2019 (v kg/ha)

Bilančni presežek P v kmetijstvu 1992-2019 (v kg P/ha)

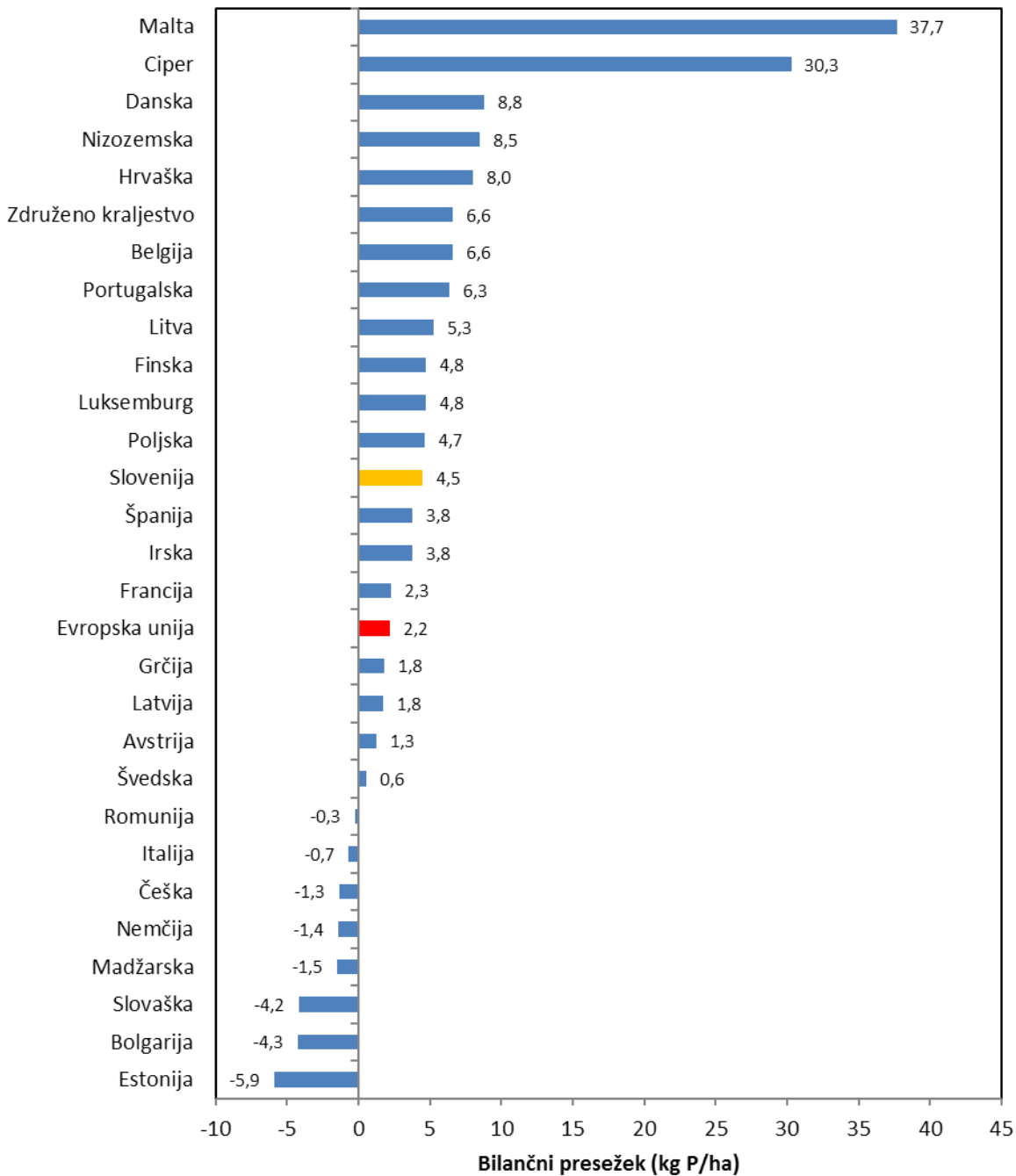
Preliminarni BPP za leto 2020:
-0,9 kg P/ha

	Sprememba v obdobju 1992-2019 (v %)
VNOS P	-33
Mineralna gnojila	-56
Živinska gnojila	-4
Organska gnojila (brez ŽG)	14.191
Seme in sadilni material	-1

ODVZEM P	43
Trajni travniki	48
Žita	51
Zelena krma z njiv	66
Korenovke in gomoljnice	-101
Industrijske rastline	19
Sadje	746
Zelenjadnice	51
Stročnice	160

Bilančni presežek P	-97
----------------------------	------------

Učinkovitost P (v %)	122
-----------------------------	------------

Bilančni presežek P v kmetijstvu 2004-2015

(v kg P/ha)

Vir: Eurostat, 2018

Strokovna pomoč pri izvajanju Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (1/3)

PREDLOG
EVA 2021-2330-0094

Na podlagi sedmega odstavka č. 28. b člena Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZgZPVHVV/R, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US in 123/21) Vlada Republike Slovenije izdaja

UREDBO o uporabi oljčnih tropin in rastlinske vode za gnojenje

1. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina in namen)

(1) Ta uredba določa vrsto gnojil, ki nastanejo iz oljčnih tropin in rastlinske vode pri kmetijski predelavi oljk v oljčno olje, obdobje, v katerem gnojila nastanejo, vsebnost rastlinskih hranil v teh gnojilih in način njihove uporabe kot gnojila na kmetijskih zemljiščih v uporabi.

(2) Ta uredba določa tudi pogoje za skladiščenje oljčnih tropin in rastlinske vode, kot ostankov kmetijske predelave oljk v oljčno olje, pred njihovo uporabo kot gnojilo.

2. člen (zavezanec)

Zavezanec za izvajanje določb te uredbe je:

- oljarna, ki nima lastne pridelave oljk in predeluje oljke kot storitev;
- oljarna, ki poleg oljk lastne pridelave predeluje tudi oljke drugih oljkarjev kot storitev in del oljčnih tropin oziroma rastlinske vode uporabi kot gnojilo na lastnih kmetijskih zemljiščih v uporabi;
- oljarna, ki predeluje izključno oljke lastne pridelave in oljčne tropine oziroma rastlinsko vodo uporabi kot gnojilo na lastnih kmetijskih zemljiščih v uporabi;
- kmetijsko gospodarstvo, ki na lastnih kmetijskih zemljiščih v uporabi uporablja oljčne tropine oziroma rastlinsko vodo za gnojenje.

3. člen (pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tej uredbi, pomenijo:

1. **dekantir** je naprava v oljarni, namenjena ločevanju oljčnega olja od trdnih delcev (tropine) in vode, ki je glede na tehnologijo kontinuirane predelave oljk v oljčno olje:
 - trofazni dekantir, pri katerem nastajajo vlažne oljčne tropine in rastlinska voda,
 - dvofazni dekantir, pri katerem nastajajo mokre oljčne tropine;
2. **enota rabe kmetijskih zemljišč** je strnjena površina kmetijskega zemljišča z enako vrsto dejanske rabe na eni ali več zemljiških parcelah ali na njenem delu ali njihovih delih, ki je v uporabi enega kmetijskega gospodarstva. Vrste dejanske rabe so opredeljene v predpisu, ki ureja evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč;
3. **kmetijska zemljišča v uporabi** so kmetijska zemljišča, ki jih kmetijsko gospodarstvo uporablja za kmetijsko pridelavo.

1. Strokovna pomoč pri pripravi Uredbe o uporabi oljčnih tropin in rastlinske vode za gnojenje
2. Strokovna pomoč pri pripravi odgovorov za Evropsko računsko sodišče (revizija smotrnosti SKP in drugih ukrepov EU v zvezi z varstvom KZ in ravnanjem z gnojem)
3. Posodobitev Smernic za izvajanje ukrepov varstva voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov

Strokovna pomoč pri izvajanju Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (2/3)

Posodobitev Smernic 2021

Vrsta gnojila		September	Oktober	November	December	Januar	Februar	Marec
Tekoča organska gnojila	Splošna časovna prepoved				15. november - 1. marec			
	Izjema: priprava zemljišč za setev jarih žit, trav in TDM ter dognojevanje ozimim in sejaneja travinja				15. november - 15. februar			
Hlevski gnoj, kompost, dlgestat (> 20 % ss)	Splošna časovna prepoved				1. december - 15. februar			
	Zaščiteni prostori (rastlinjaki)				Ni prepovedi			
Mineralna gnojila, ki vsebujejo dušik	Splošna časovna prepoved				15. oktober - 1. marec			
	Izjema: gnojenje ozimim (vključno s sejanim travinjem)		Dovoljeno največ 40 kg N/ha		1. december - 15. februar			
	Zaščiteni prostori (rastlinjaki)				Ni prepovedi			

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

SMERNICE ZA IZVAJANJE ZAHTEV VARSTVA VODA PRED ONESNAŽEVANJEM Z NITRATI IZ KMETIJSKIH VIROV

Verzija 6

Janez SUŠIN

Jože VERBIČ

Helena MATOZ

Ljubljana, november 2021

Strokovna pomoč pri izvajanju Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (3/3)

Posodobitev Smernic 2021 (primer): Dodatno pojasnilo glede zavezancev za izvajanje uredbe

3.1 Območje izvajanja zahtev in zavezanci

Kdo mora izvajati zahteve Uredbe?

Zahteve Uredbe mora v Sloveniji izvajati vsako kmetijsko gospodarstvo, ki izvaja gnojenje. Izvajati jih morajo tudi vsa kmetijska gospodarstva, na katerih nastajajo živinska gnojila, bioplinska gnojevka, kompost ali digestat, četudi slednja ne vsebujeta živinskih gnojil.

Opredelitev pojma Kmetijsko gospodarstvo je organizacijsko in poslovno zaokrožena gospodarska celota, ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo. Kmetijsko gospodarstvo je lahko:

- pravna oseba,
- samostojni podjetnik ali
- kmetija, ki ni pravna oseba ali samostojni podjetnik.

Pojasnilo Zavezanci za izvajanje Uredbe so tudi tuji državljani, ki imajo v najemu ali so lastniki kmetijskih zemljišč na območju Republike Slovenije.

Strokovna pomoč pri oblikovanju stališč, mnenj in informacij Republike Slovenije v povezavi z aktivnostmi Nitratnega odbora in ekspertne delovne skupine pri Evropski komisiji

Priprava **strokovnih mnenj** h gradivom, ki jih pripravijo države članice Evropske unije kot strokovno utemeljitev, kadar želijo uveljaviti odstopanje od zahtev nitratne direktive v skladu z določbo odstavka 2(b) Priloge III in člena 9. Direktive Sveta 91/676/EGS o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

Primer: Irska

